

MIKROTOPONIMIJA BANDIĆA

Svetlana Sekulić

This essay is a segment from a broader study on the toponomastics of Bandići. We singled it out because of the thorough analysis of the toponymy of this Montenegrin region and the abundance of lexical material that was collected over time. This chapter contains a dictionary of microtoponyms of six villages in Bandići.

Bandići se na jugu i istoku graniče sa Komanima, na zapadu sa Gornjim Zagaračem i Barjamovicom, dok se prema sjeveru graniče sa Donjim Zagaračem. Obuhvatajući navedenu teritoriju, Bandići „uvučeni u podnožju planine Siljevice i brda Sađavca i Busovnika, čine površinu od 21,50 km².“¹

Ravničarski predio presijeca i rijeka Kulendrija odnosno Matica, a obuhvata donji dio Bandića (Livade), čija je nadmorska visina oko 33 m. Pitome doline i proplanci krasi srednji dio Bandića (Braćane i Župu), sa nadmorskom visinom 35–150 m i blagom klimom. Treba pomenuti izvor Vuči studenac sa velikim zalihama pitke vode, koji se nalazi u podnožju Sađavca. Nešto oštriju klimu imamo u gornjem dijelu

¹ Jovan Đuranović, *Bandići kroz istoriju i predanja*, Mjesna zajednica Bandići i Štamparija Obod a. d. Cetinje, Bandići, 2011, str. 11

Bandića (Mokanji i Đeđezi) sa uvučenim rupama, podzidama i proplancima, čija je nadmorska visina 380–430 m. Planina Siljevica je veoma bogata šumom i uvalama, odlikuje je nadmorska visina do 958 m, a nalazi se na zapadnom dijelu.

Umjerena klima i puno sunčanih dana glavne su geografske osobnosti Bandića, što je pogodovalo razvoju vinogradarstva, voćarstva, ratarstva i stočarstva.

Bogomdano podneblje i odlična konfiguracija terena od stočarstva su napravili glavno privredno zanimanje, još od davnina. Sa druge strane, zemljište dobrog kvaliteta, sa brojnim izvorima i rijekama, dolovima i zgradama, pospješuje ratarstvo na velikoj agrarnoj površini. Od voća, takođe, uspijeva sve: smokva, kruška, jabuka, trešnja, šipak, maslina, višnja i kivi.

Omiljena djelatnost mještana, koja zadire duboko u tradiciju, svakako je gajenje vinove loze i proizvodnja najkvalitetnijeg vina i rakije. Vremenom je i pčelarstvo postajalo sve popularnije, pa danas ima mnogo onih koji proizvode odličan med. Ovakve geografske prednosti Bandića dovele su do velike naseljenosti, o čemu svjedoče mnogobrojni nazivi mjesta. Tako ovo područje zahvata šest sela, a to su: *Livade, Braćani, Župa, Đeđezi, Mokanje i Milate bandićke*.

Livade su dobile ime po tome što su ravne, tj. po svom izgledu koji podsjeća na livadu. „Ranije se ovo selo zvalo *Mugošina livada*, koji naziv je ostao do današnjeg dana iako se sve manje koristi.“² Smješteno je na jugoistočnoj strani brda Sađavac, koje je inače komunika svih Bandića. Pretpostavlja se da prisvojni pridjev *Mugošina* najvjerojatnije ima veze sa bratstvom Mugoša, koji su tu živjeli ili imali imanja. U prilog ovoj hipotezi ide i blizina ovog sela sa Lješkopljem, gdje je ovo bratstvo i najbrojnije.

Braćani obuhvataju prostor od Mokanja do brda Sađavac, tj. locirani su između sela Župe i Zagarača. Odlikuje ih vrlo

² *Ibid*, str. 12

povoljan geografski položaj. „Granica sela, počev sa ševera, vodi od Bige ka istoku na Vučji studenac i dalje na Obramovinu, te na zapadu preko Jagnjila, Dragojeve glavice i Doljana do na Bigu“.³

Župa „zahvata dosta veliki prostor u sjeveroistočnom dijelu Bandića, od Mokanja pa do pod Sađavac“.⁴ Od istoka, granica ovog sela „vodi od Vučkaljevog ždrijela preko Mićove rone i Bliznaca dalje ka jugu preko Bužina, Kuka, Pržine, a zatim zapadno preko Rucojevića, Jagnjila i Borovika, odatle podnožjem Sađavca ide ka sjeveru do Vučkaljevića ždrijela“.⁵

Đežezi je selo smješteno u podnožju planine Siljevice i visokih brda i glavica na komansko-zagaračkoj granici. Jugozapadno, granica vodi do Pjevčine ka sjeveru na Goli ober. Dalje ide u pravcu Grabovičkih rupa, zatim Siljevicom na Ušeski vrh, pa sjeverno na Patnje. Južno se prostire od Ostaša i niz Škrbinu do Pjevčine. Zanimljivo je istaći da su u njima izmiješana razna bandićka bratstva.

Mokanje se nalaze naporedo sa Đežezima, tj. uglavljene su između planine Siljevice i komansko-zagaračke međe. Od istočne strane, granica vodi do vrha Pržine, pa preko Pjevčine na Vučji krš, a odatle na Ljeskov do i vrh Međubrežja. Južno, ide Siljevicom ka Pločicama i preko Cerovača izlazi na staru „džadu“. Odatle se, sjeverno, nastavlja „džadom“ koja vodi od Bijele Rudine do Dolova Pejovića, na vrh Pržine. Na Bijeloj Rudini (toponim) izgrađena je crkva početkom XX vijeka, za koju se vezuje predanje o velikom i lijepo oblikovanom dubu. Dominirao je cijelim prostorom i bio vidljiv iz velike daljine, a od posebnog je značaja za Bandiće. Naime, ovaj dub bio je njihovo zborno mjesto, pod njim se odlučivalo i raspravljalo o

³ *Ibidem*.

⁴ Dr Jovan Erdeljanović, *Naselja i porijeklo stanovništva, Stara Crna Gora*, Beograd, 1926, str. 164–165.

⁵ Jovan Đuranović, *op. cit.*, str. 12.

uslovima življenja na bandićkoj teritoriji. Poznato je da se na tom mjestu odmarao i knjaz Nikola sa svojom pratnjom, na putu za Bjelopavliće.

Milate bandićke, manje poznato selo, leže u podnožju Siljevice odnosno između Dolova i Mokanja. Tako se zovu, za razliku od Milata „komanskih“, koje su im sasvim blizu, na istoku. Inače, „Bandićke Milate zahvataju mali prostor, oko stare crkve Svetog Petra i Pavla i na zapadu od nje.“⁶

Budući da Bandići čine jedinstveno bratstvo, tj. tijesnu srodničku zajednicu, opšti naziv „Bandići se, stoga, najčešće koristi i naglašava, nego imena njihovih pojedinih sela.“ To znači da se, u takvoj situaciji, „naziv“ sela može doznati tek „iz druge ruke“, kada naročito pitamo za njega.

Mikrotoponimi

Zavisno od karaktera imenovanog objekta, toponimi se grupišu na: imena prirodnih objekata i imena objekata nastalih ljudskim djelovanjem. Shodno tome, postoje makroobjekti (makrotoponimi) i mikroobjekti (mikrotoponimi).

Mikrotoponimi su imena manjih prirodnih objekata (njive, livade, šume, doline, kanali, uvale, pećine, jame, stijene, kamenjari, glavice...), kao i onih stvorenih čovjekovom rukom (ulice, mostovi, djelovi naselja, ceste...). Mikrotoponimiju jednog kraja činio bi ukupan broj njegovih mikrotoponima.

Potrebno je posebno istaći ograničenu upotrebu mikrotoponima, jer su najčešće poznati uskom krugu ljudi koji žive u njihovoj blizini ili su njihovi pravi vlasnici. Zapisani su u katastarskim dokumentima, a mogu se čuti i u neslužbenoj komunikaciji samih mještana. Ipak, najduže žive u sjećanjima starosjedilaca, u svom izvornom obliku, koji ih prenose budućim naraštajima. Često se dešava, a što dovodi do zabune,

⁶ Dr Jovan Erdeljanović, *op. cit.*, str. 16.

da isti mikroobjekat dobije više imena. Tako se, kad se uporede stariji zapisi sa onima koji su novijeg datuma, mogu uočiti bitne promjene mikrotoponima. Do izmjena dolazi na fonološkom i morfološkom planu, a nerijetko se mijenja i njihova struktura. Nastaje potpuno novi mikrotoponim neobičnog imena, koji je vremenom izbrisao tragove onog starog, autentičnog. Uzroci takvog stanja su brojni i različiti (migracije stanovništva, geografske promjene, potresni historijski događaji i sl.). Imajući u vidu da su vrlo brojni, nije ih lako sakupiti, imenovati i sistematizovati, a pogotovo u naseljenom mjestu i njegovoj okolini.

Kao i ostalim imenima, i mikrotoponimima je primarna funkcija imenovanje, a ne označavanje, što je svojstveno apelativnim leksemama. Naime, apelativno značenje u nastanku nekih imena postepeno iščezava, a njegovo mjesto preuzima onomastičko značenje. Iako je granica između apelativa i mikrotoponima relativna, u praksi se nerijetko dešava da toponomastičke imenice preuzimaju funkciju *onima* bez ikakvih tvorbenih predznaka. Iz toga se može zaključiti da su upravo mikrotoponimi mnogo bliži apelativima od ostalih *onima*.

„Dva su najčešća razloga onimizacije toponomastičkih imenica: ili je na određenom području samo jedan zemljopisni objekt te vrste ili postoji više istovrsnih objekata, a samo se jedan od njih nečim posebno izdvaja, te se on, za razliku od ostalih koji dobijaju različita imena, imenuje imenom koje kazuje što on jest (Polje je polje, Šuma je šuma.).“⁷ Takođe, u mikrotoponimiji je očekivano „uzimanje“ imena obližnjeg topoobjekta (npr. polje dobija ime susjedne gore), što se tumači „topografskom detalizacijom imena“. U mikrotoponimiji ne postoje prepoznatljivi mikrotoponimijski sufiksi, već se mikrotoponimi najčešće javljaju u obliku prijedložnih konstrukcija, koje se kasnije mogu oblikovati u prefiksno ime.

⁷ Anđela Frančić, *Rečka mikrotoponimija*, Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, knj. 29 (2003), Filozofski fakultet, Zagreb, str. 374–375.

Livade
(Livāde)

Etnici: Livāđanīn, Livāđānka. Ktetik: livāđskī

„Granica atara, počev od Banove gomile na sjeveru, vodi ka istoku na rječicu Crkovnicu do njenog ušća u Maticu, odakle dalje ide uzvodno Maticom, te zapadno od Kulendrije do Bijelog kamena pod Sađavcem. Odatle se prema sjeveru nastavlja Sađavcem i preko Selišta i Smokove ploče ide do Banove gomile.“⁸

„Veoma pogodne prirodne odlike i položaj naselja, s jedne strane, prema starim Malonšićima a s druge strane prema Lužinama, pouzdano ukazuju na to da je ovdašnje naselje vrlo staro.“⁹

Važno je napomenuti podatak da su u središtu ovog sela (Počivalo) crkva, groblje i velika seoska bistijerna, izgrađena daleke 1935. godine. Takođe, selo ima dva izvora i sedam bistijerni. „Prvi izvor, zvani Freško vrelo, nalazi se pri Sađavcu; uglavnom ga koriste mještani Prisoja. Drugi, zvani Crno oko je kod Počivala.“¹⁰

„Kako predanje dokazuje, ovome Bandićkom selu ostalo je ime po nekom Mugoši, doseljenom ovdje iz Pipera, od kojeg će kasnije da se razvije jako Lješkopoljsko bratstvo Mugoše. Bližih podataka nema.“¹¹ Ovo je, po prirodnom i zemljišnom položaju, najniže i najžupnije bandićko selo, koje se nalazi sjeverozapadno od sela Lužnice preko rječice Crkovnice.

⁸ Dr Pavle S. Radusinović, *Naselja Stare Crne Gore*, Posebni dio, Beograd, 1985, str. 374.

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ *Ibid*, str. 376.

¹¹ Pop Radulović (Krstov) Rade, *Ostavština, Komanska sela (etnografski, geografski i toponomastički podaci)*, str. 61.

Informatori:

Mišo Dragutinović (78)

Slavko Sekulić (57)

Božidar Sekulić (56)

Nikola Sekulić (54)

Bâb, pašnjak 4. klase

Băčvice, pašnjak 4. klase, „nalik maloj bačvi“

Băjöv krš, šume 5. klase

Bălovina, pašnjak 3. klase

Barjăka, voda (ubao) na Sađavcu

Belönda, njiva 2. klase

Biğa, pašnjak 5. klase, poviše radne zemlje sa lozom,
smokvom i drugim voćem; ima nešto sjenokosa,
pašnjaka i šume; uspijevaju sve kulture

Bojănove lăzine, pašnjak 5. klase

Böländžina livăda, zaselak, „ne zna se pouzdano otkuda i po
čemu ime“

Borovîna, njiva 6. klase

Brăčăni, livada 6. klase

Bükovica, pašnjak 6. klase

Buljevîna, šume 6. klase, „podsjećaju na velike, izbuljene oči“

Cînî kăm, pašnjak 4. klase

Cînî öbër, zaselak, „nazvan tako po Crnome oku od kojega se
zapadno i u blizini nalazi“

Cînô öko, voda „u podnožju Sađavca, ime nosi po boji vode,
jugozapadno od Počivala, kraški veliki izvor“; koliko je
voda čista i bistra, u njoj se može uočiti vidra

Cüce, livada 4. klase
pašnjak 5. klase

Ćākōva plōča, od kamena u obliku stijene

Ćūluri, livada 5. klase

Dofine, pašnjak 5. klase

Drāčevica, livada 6. klase, „slabo obradiva, ima drače“

Dubōkā rūpa, livada 7. klase

Dubrāve, šume 6. klase

Dūgā njīva, livada 4. klase

livada 5. klase

Glāvina, pašnjak 3. klase, „nalik velikoj glavi“

Gōjkova glavīca, livada 5. klase, „brdo oblika male glave“

Gōlubovine, livada 5. klase, mjesto pitomo i župno, pašnjak 5.

klase, uspijeva raznorodna loza, sve vrste voća

Gomīla, crkvište „mjesto razrušene crkve, udaljena od

Kraljičinog oka 100 m prema Banovoj gomili“

Gomīlice, pašnjak 6. klase

Grābovačkē rūpe, pašnjak 6. klase

Grōšeza, njiva 7. klase

Ivānovīcā rūpa, šume 6. klase

Jābuka, pašnjak 5. klase, „ime nosi po jabuci divljaki –
samoniklici“

Jāgnjila, livada 5. klase

Jāgode, pašnjak 5. klase

Jālovē dofine, livada 6. klase, „neplodna, jalova“

Jārebičkī krši, kamenjar, „dobio ime po leglu jarebica“

Jasīkove rūpe, pašnjak 5. klase

šume 6. klase

Jāskova prōdō, njiva 5. klase, središte zaseoka, plodno i
rodno, sa lozom i voćem

Jāža, „kanal za bivšu vodenicu, sa obje strane jaza ima

mjestimično loze, smokava, dunja i drugog voća“

Kàlinove rùpe, njiva 7. klase

Kàmeničkī dō, livada 6. klase

njiva 7. klase

Kànješi, poljane, pitoma i gusta šuma, kamenjar, „nešto radne njive“

Kâžin mōst, pašnjak 6. klase

Kèneš, livada 5. klase

Kojavīna, livada 7. klase

Kònjeva šūma, „đe su se okupljali konji prema Zagaraču“

Kōščelov pōd, pašnjak 6. klase

livada 6. klase

Krāčkovine, livada 3. klase, plodne njive,, između

Mašćenove glavice i rijeke Crkovnice, istočno“

Krādnjē rùpe, pašnjak 4. klase, pitomo i župno, rađa loza i sve druge vrste voća

Křbus, pašnjak 5. klase

Krèkeza, livada 6. klase

Krivāče, livada 6. klase, „koja ide malo ukrivo“

Krīvē njīve, pašnjak 4. klase

Kūline, pašnjak 4. klase, „proteže se nadaleko, sličan velikoj kuli na zemlji“

Làbudōv rōg, „pitoma livada i pašnjak u uglu Sađavca đe je nekad bila krvava borba između Bandića i Turaka, ima oblik roga“

Làktije, njiva 7. klase, „izgledom podsjeća na lakat povijen pored puta“, duge njive i poljanci sa kamenitim i šumovitim krajevima

Làmiškā rùpa, livada 6. klase

Làzine, njiva 7. klase

Līsičijā lūka, pašnjak 3. klase „pri Sađavcu, dobila ime po

nekadašnjem mjestu i skrovištu Lisica“

pašnjak 6. klase

livada 4. klase

Lûgōv kōljat, „njive i livade do Crkavnice“

Ljěskī dō, livada 7. klase

Ljùkovići, livada 4. klase

Mālē bīstijerne, pašnjak 5. klase

Mālō konopīšte, pašnjak 7. klase

Mārkova dolīna, šume 6. klase

Māščēnova glavīca, zaselak „ime ostalo po nekoj farbari ili

biljci za mašćenje, dračevita, šumovita i kamenita“

Međubrěžje, pašnjak 7. klase

Mūjōvīcā rūpa, njiva 7. klase

Murātovina, pašnjak 4. klase

Mlīnište Vràničā, voda „mjesto vodenice, pri samom

mlinskom jazu, zidina od nekadašnjeg mlina Vranića“;

nekada imao četiri kamena vitla za meljavu žita

(podignut između 1880. i 1885. godine)

Nikōlīcā dolīna, pašnjak 5. klase

Nikōlina dolīna, livada 4. klase

Njīva pōd džādom, livada 3. klase

Obrānovina, pašnjak 5. klase

pašnjak 6. klase

Ōckā rūpa, „dolina, staja, šuma, pri osojnoj strani Sađavca,

sa bivšim domom i stajom braće Vukadinovića“

Ōko, livada 3. klase, „okruglog oblika“

Okrājak, prirodno neplodno zemljište

Okrūnjci, livada 4. klase, „plodne njive do Kraljičinog oka“

Orlovine, pašnjak 6. klase

Osôje, prirodno neplodno zemljište

Paprätina liväda, livada 5. klase, „pored i ispod lijepe
zgrade, doline, poljane sa puno loze i drugog voća“

Päpratnī potòk, livada 4. klase

Pävlove kàmenice, „mala udubljenja u kamenu za kišnicu“

Përköva rüpa, šume 6. klase

Përovine, pašnjak 6. klase

njiva 7. klase

Pijavičino òko, pašnjak 6. klase, „kao oko“

Pîljëvica, pašnjak 5. klase

Počivälo, zaselak, središte sela, „mjesto đe čeljad odmaraju,
okolo i ispod kuća su zgrade, lučnjaci, povrtnjaci, sa
lozom i drugim voćem, sve u zid- nim i drječevim
ogradama“

Pöd, livada 6. klase njiva 6. klase

Podëlje, njiva 6. klase

Pödić, pašnjak 5. klase

Pod lõkanj, pašnjak 5. klase

Poljäne, pašnjak 4. klase

Površje, šuma 5. klase

vinograd 3. klase

livada 3. klase

njiva 3. klase

Prisoje, zaselak, „ime mu je po prirodnom i geografskom
položaju, jer zahvata istočno i prisojno podnožje brda
Sađavca“

Proprätnica, njiva 7. klase

Püstorišta, šume 6. klase, „u bezvodnom kraju, puste“

Püjöv dô, pašnjak 5. klase

Râstine, „pašnjak, loze, dräčë“

Râstinovina, livada 3. klase

Rāzbōj, šuma 5. klase

Rēdžōve rūpe, pašnjak 6. klase

Rīječkī dō, pašnjak 5. klase

Rōjevī òbēr, pašnjak 5. klase

Rūpa, livada 5. klase

njiva 6. klase

Řžine, livada 6. klase

Selišta, zaselak, „po starom naselju nose ime, nalaze se na malom, strmom zapadu brda Sađavca“

Sibīne, pašnjak 5. klase

pašnjak 6. klase

Smōkōva plōča, od kamena, prema zapadu, „poznata po divljim smokvama na kojoj su nekolike poveće kamenice, zadržavaju vodu“

Stolovâč, „veliki kamen za šednik“

Ščēpān njīva, njiva „dobila ime po Ščepanu Malonšiću“

Širōkā mlāka, livada 4. klase

Širōkā prōdō, „lijepe doline, loze, šuma, kamen, uz osojnu stranu brda Sađavca“

Štitarice, livada 5. klase, istočno od zaseoka, najpogodnije mjesto za lozu od koje se dobija prvoklasno grožđe, vino i rakija; ima plodnih zgrada i poljana

Štūle, njiva 7. klase, „ima izgled drvene motke, štake“

Šumārovac, livada 7. klase

Šūme, zaselak, šumoviti predio „pun paprati“; zahvataju najveći i najšumovitiji prostor sela, prema sjeveru

Šûpljī kām, pašnjak 5. klase

Tōdorove doľine, livada 4. klase

Trīpōva rūpa, livada 6. klase

Trnõvača, livada 4. klase, „sa malo trnja“
„njive, voćnjaci i pašnjak, obradivo zemljište“

Ûgara, livada 6. klase, „uzgarena njiva, spremna za glavno oranje“

Velevñe, pašnjak 5. klase, pitomo i župno mjesto, uspijeva
loza, sve vrste voća

Vëlõva rùpa, dolina, „u Mašćenovoj glavici, zapadno,
okružena kosama i dobrom šumom“

Vëljà gomìla, „vrh Sađavca, šanci Crne Gore“

Vëljà njìva, livada 5. klase
livada 6. klase

Vìlìna pećìna, „istočno u brdu“, u kosi pri vrhu Prisoja

Võdnà glavìca, njiva 6. klase, „na uzvišenju, brdašcu“

Vojñinovine, njiva 6. klase

Vrăškeš Vëlõv, „po vlasniku, mali izvor“, između Bijelog
kamena, Vučkaljevića ždrijela i rijeke Matice, u Livadi
i pri brdu, ponekad služi i za ribolov

Vrăškiš, livada 3. klase

Vrëškõ vrëlo, „izvor ispod brda Sađavca, koji i za vrijeme
ljetnjih suša izvire ispod Sađavca“

Vûčjē rûpe, „šumovite rupčage, zgrade, doline, poljane, sa
mjestimičnom lozom, smokvom i drugim voćem,
okružene gustom, pitomom šumom cera, jasena, graba,
sa puno drače“

Vũjõvìcā zgràda, livada 6. klase

Vùletina dolìna, pašnjak 4. klase

Zavišino katunìšte, katun „po pretku Zaviši, Bandiću“,
jugozapadno od površja brda Sađavac

Zēčëvina, njiva 6. klase

Zevìnicā rùpa, njiva 6. klase

Ždrijelo, pašnjak 5. klase, „ima izgled ždrijela“

Živā kàmenica, pašnjak 5. klase

livada 6. klase

Bračani
(Bračāni)

Etnici: Bračānīn, Bračānka. Ktetik: bračānskī

„Iako naziv Bračani ne nalazimo u korišćenim izvorima, ovdje je svakako postojalo starije naselje. Kod te pretpostavke imamo u vidu to što su i ovo područje naseljavali Malonšići, od kojih se zadržalo ime nedalekog sela – Malenza.“¹²

„Mala udaljenost kuća od središta sela čini naselje relativno zbijenim. Položaj kuća je takav da su se oko ili blizu njih mogle stvarati okućnice, a isto tako su nedaleko od njih glavnice (najčešće oranice zajedno sa vinogradima i voćem, posebno smokvama), odnosno najkvalitetniji dijelovi imanja. Sada je, doduše, dobar dio oranica zalivađen i veća pažnja poklanja se ispaši i sjenokosima nego usjevima.“¹³ „Ime je, vjerovatno, dobilo po travi *broći*, koja na njegovom rejonu u proljeće obilno uspijeva.“¹⁴ Ovo je jedno od najmlađih bandićkih sela, dok zvanično kao selo postoji tek od prije više od pedeset godina.

Informatori:

Veljko Barović (77)

Prof. dr Ljubo Sekulić (85)

Blažija Vukadinović (93)

¹² Pavle Radusinović, *op. cit.*, str. 358.

¹³ *Ibid.*, str. 358–359.

¹⁴ Pop Radulović (Krstov) Rade, *Ostavština, Komanska sela (etnografski, geografski i toponomastički podaci)*, str. 73.

Čedo Vukadinović (58)

Slavko Vuković (58)

Bàbina dolina, „manja dolina, dvije-tri dolinice kaskadno jedna ispod druge; ime dobila tako što je, mijenjajući vlasnike, postala svojina jedne babe“

Bogdànovina, „imanje Barovića, dobilo ime po vlasniku Bogdanu“

Bògojev dô, „prema Jednošima“

Bòrovîk, „zajednička bistijerna selâ Braćana i Župe“

Bostàni, obradive površine, ime dobilo po maloj površini, „đe se sijao luk, salata“

Cfñî krš, dolina „nadvisio prostor oko sebe, voda se niz njega sliva te je vremenom dobio crnu boju, a mjesto po njemu dobilo ime“

Crvenice, „vrtača, ime dobila po zemlji crvenici, u podnožju brda Sađavca“

Čapurîca, kamenjar, „dobio ime po čapuru koji je voda izbacala pri velikim padavinama“; imanja i kuće više vlasnika, neplodno zemljište

Čûkovina, šuma porodica Vukadinović, „zbog vegetacije i veličine ranije služila za gajenje stoke“

Čûmuri, zaselak gdje žive porodice Barović, ranije bogati vinogradi i voćnjaci, dobra loza sa puno raznog voća, između njiva i poljana

Dòljāni, zaselak, „pri ravnici, istočno ka Sađavcu“, tako se manje-više naziva po čestim dolovima, dolinama, kao i prirodnom položaju, koji se postepeno uzdiže, kao stepenice od istoka prema zapadu; uspijevaju sve kulture, žita, loze, voće, povrće, zbog kvalitetne zemlje

Dônjā poljāna, „manja poljana 150 kvadrata, okružena kamenjarom i šipražjem“, ime dobila po samom terenu, jer se spušta ka izvoru

Dônji Bračāni, „najbrojniji bandički zaselak, tokom vremena doselilo mnogo došljaka“, vrlo lijep prirodni položaj, ispunjen plodnim i podzidanim njivama, poljanama, zgradama i vrtovima, sa lozom i voćem

Dračevica, teren iznad Vučeg studenca, kamenit i neplodan, po okolnim dračama nosi ime, na zapadnoj strani Frijeske glavice, u sredini ravnatog i šumovitog prostora; tu su Donji Bandići imali skupove i odigravali kola, naročito na Bijeke poklade i Uskrs

Dūgā njīva, „imanje Barovića – Donji Bandići, bogata šumom, nekada poznati pašnjaci za stoku“

Gōdna, povremeni jaki izvor, podzemna rijeka koja pri velikim kišama i poplavama izbija u valovima na površinu zemlje

Gōrnji Bračāni, „tvrđi, krševitiji i nepristupačniji bandički zaselak“, strmeniji i vododerniji; uzdižu se u nastavku Donjih, jugozapadno, prema Bijeloj Rudini i zapadno prema vodi Pješćini; dosta brojni po domaćinstvima; zgrade, njive, poljanci i okrajci ispunjeni su lozom, dunjom, kruškom, smokvom, trešnjom, višnjom tako da nijedno parče plodne zemlje ne ostaje neiskorišćeno

Grābov šēdnik, pašnjak „dobio ime po tome što su se čobani okupljali čuvajući stada“

Jāgnjilo, veći seoski prostor pokriven šumom, imanje i kuća Sekulića, donji istočni dio do župskog zaseoka Pod kuka; vrlo lijepi i pitomi prostor, sa zgradama, dolinama, poljanama i ogradama sa puno loze i drugog voća; ima listobera i manjih pašnjaka

Jàlovā doľina, „zove se jalova, jer nije plodna, imanje Barovića“

Jovānōvīcā bīstijerna, „dobila ime po ocu sinova koji su je radili, Jovanovi sinovi“

Krivāče, livade i šume porodica Barović, između Bige i Doljana, sa jedne, i Donjih Braćana, sa druge strane; dosta veliki prostor, sa malo radne zemlje i više livade, mjestimično ima loze i drugog voća; naokolo je dobra pitoma šuma: jasena, cera, bjelošume, graba, drače; i dobar pašnjak za sve vrste stoke

Krtōľišta, parcela „dobila ime po krtoli što se tu ranije sadila“

Kulëndrija, rječica i most ispod Sađavca

Lōkve, livade Barovića, „nose ime po ustajalim vodama koje prave lokve“

Lūkōvīci, imanja Vukadinovića obrasla šumom, ranije poznati pašnjaci, pitomi sjenokosi

Mōdrō ōko, izvor ispod Sađavca, „ima oblik oka plave boje“

Mūľina, krševiti predio, „dobila ime po zemlji koja se vadila i bila slična pijesku (mulini), a služila za izgradnju kuća“

Ōber Jōzōv, „kamenito uzvišenje u Braćane, kamenit i neplodan teren“

Orlovñina, šuma i kamenjar, „ime dobilo po gustoj šumi đe su se skupljali orlovi“

Pāstuhovina, pašnjak, livada, „dobila ime po tome što su se nekad davno tu okupljali konji pastuvi kraj izvora“

Pāvlovina, „livade Barovića u Donje Bandiće“

Pītomī dūb, „bistijerna i imanje porodica Barović, pojilište stoke u dugom vremenu“

Podòlje iz Nikòlë, „imanje Barovića, izuzetno plodno za sve vrste poljoprivrednih kultura“

Prašëći křš, kamenjar, velika crna stijena „dobio ime po tome što je tu nekad davno upala svinja, odnosno po ubijenom divljem prascu nazvana“

Rāzbòj, poljana „dobila ime po razbijanju ili krčenju“

Sāvičina glavīca, „uzvišenje iznad imanja Vukadinovića“

Sjenòkos, imanje porodica Barović, „dobio ime po otkosima sijena“

Sòkolog křš, kamenjar, „đe su se okupljali sokolovi“

Srdòvina, pašnjak, „dijelili se Dragojevići i po svom pretku nadjenuli to ime“

Šùpljī kām, kamenjar, „ime dobilo po šupljinama, zimi tuda protiče voda i oblikuje taj teren“

Tòdorova dolīna, „imanje porodica Barović, veoma plodno zemljište, nosi ime po vlasniku Todoru“

Vāsòva rūpa, šumovita udolina, „đe su se sastajali ilegalci u Drugom svjetskom ratu“

Vûčā pròdò, „mjesto ribolova, tu se lovila velika masa ribe, naročito skobalja, kojeg su učesnici lova ravnomjerno dijelili“

Vûči stùdēnac, između ravnice i brda u korijenu prisoja, izvor rijeke Matice, izvor ispod Sađavca, od kapitalne vrijednosti za mještane Bandića, Komana i Zagarača (vodovod za ova plemena); „čuven je kao mjesto đe je bila crnogorska i brdska vojska pod komandom Svetog Petra, koja je vodila bitku na Krusima protiv Mahmut-paše Bušatlije“

Župa
(Žûpa)

Etnici: Žûpljanīn, Žûpljānka. Ktetik: žûpljanskī

„Ovo područje je u ranom srednjem vijeku pripadalo Luškoj župi, da bi kasnije tokom XIV vijeka širenjem Malonšića bilo uključeno u njihovu teritoriju. Prirodno pogodno i pitomo, ono je svakako izrana naseljeno.“¹⁵ Posjeduje dva imena, po župnom mjestu i uzvišenju iznad njega (Župa – Pod kuk).

Stanovništvo ovog sela obično se zanima: zemljoradnjom, stočarstvom, vinogradarstvom, voćarstvom, pčelarstvom i povrtlarstvom, dok se zanatstvom, zidarstvom, stolarstvom i drugim zanatima zanima veoma mali broj. U rejonu sela, iako je zemlja tanka od suše, uspijevaju sve vrste žitarica, voća i povrća. Naročito se posvećuje pažnja racionalnoj obradi loze koja, posebno u župnim mjestima, rađa dobro grožđe, od kojeg se proizvode vino i rakija, koji daju dobar prihod.

Informatori:

Novak Sekulić (62)

Blažija Vukadinović (93)

Bùjkin ùbā, kamenjar, voda izvađena u kamenjaru, „dobio ime po nekom Bujki“

Bùlin stùdēnac, izvor „po događaju neke bule“, pored Bliznaca – izvora, po Turkinji koja se udavila nosi ime

Bùnjskī dô, zaselak, jugozapadno od Kuka, velika njiva i loza u strani, „nosi naziv po nekom Bunjki, nalazi se iznad kolskog puta“, ima nekoliko rala dobre radne zemlje, okružen dobrom lozom, smokvama i drugim voćkama, kao i poljancima, sve u ogradi

¹⁵ Pavle Radusinović, *op. cit.*, str. 396.

Crkvište, ostaci crkve i „groblje starinaca“

Dôljāni, izvor, jaz i „bivše mjesto za ribolov“

Dônjā pečina, „pečina koja ima oko 20 kvadrata, a nalazi se u podnožju“

Frĭjeska glavica, zaselak „nosi ime po izobilju fresine“, nalazi se na lijepom brežuljku, zapadno od mosta Kulendrije i na raskršću dva nova kolska puta, koji su zamijenili stare krčanike; pitomo i župno mjesto, klimatski pogodno, ima više ograđenih zgrada, njiva, sa puno loze, smokava i drugih voćki; ovdje rađa prvoklasno grožđe i vino

Gārōva lāzina, „lazina Sekulića, ime dobila po vlasniku“, u gornjem dijelu Prisoja uspijeva dobro grožđe i vino

Gôjkova glavica, zaselak, „središnji i najljepši položaj sela“, na brijegu preko kojeg prolazi kolski put Bijela Rudina – Kulendrija – Mugošina livada, gdje je nekada bio stari krčanik

Gôrnjē dolĭne, kamenjar

Gôrnjā pečina, „pečina u koju može da legne 50 druga, ime dobila po visini“

Gĭljĕv kŭk, naziv starog porijekla, „uzvišenje crnih krša, jedna strana se naglo spušta prema ravnicima“; ti krši su ispunjeni crnograbovinom, kunovinom, lipovinom i drugom pitomom gorom, koja u proljeće razvije i ozeleni prije nego igdje drugo u plemenu

Krādnjē dolĭne, kamenjar

Lōšor, mali zaselak, „uz osoje i pržinu do Rujevog guvna“

Mācīno ōko, „izvor ispod samog brda Sađavca, dobio ime po travi“

Māršōvine, poljana, „ime dobila po pretku Maršu“

Mednīk, kamenjar, „razdiobni kiljan, po međašu ljudi dijelili imanja“, više Bliznaca, u brijegu pored potoka; označava granicu između Bandića i Bezdanovića – Komana, nekada hatar i svojine Malonšića

Međedova prōdō, „po ubijenom međedu nazvana“

Milutīnova lāzina „po Milutinu Sekuliću“, nalazi se u gornjem dijelu Prisoja

Mogomīle, kamenjar, „dobio ime po gomili kamenja, ostao naziv još od starosjedilaca“

Obāljenī kāmēn, kamenjar, „duplo manji od drugog, dobio ime po tome što je obaljen“

Pāpratnā livāda, „ime dobila po paprati“

Pavićeva lāzina, „nit je oranica, niti je krševina, ime dobila po nekom Paviću“, smještena u gornjem dijelu Prisoja

Plōča, „zborna mjesto sela“

Pod kūk, zaselak, „površje sela“

Potkūkovine, njive, loze, pašnjak, dobro uspijeva raznorodna loza i njeni proizvodi, kao i sve vrste voća, jer je mjesto pitomo i župno

Poprēkača, male poljane, „njiva za obradu“

Přžina, kamenjar, rudina, „ime dobila po pržini, bila na raskršću prema Ćeđezima, crkvi Bijela Rudina i Komanima“

Pūjēv dō, pitome njive i loze, voće

Rāzbōji, krševina, „to je neko razbijao, pa otuda ime“

Rīječēkī dō, najniži, najžupniji zaselak, dolina koja je uz rijeku, površje ravnice, polje, u uglu između Sađavca, Frijeske glavice i braćanske Bige i Doljana

Rùjevō gûvno, dobilo ime po ruju – rujevini, „uređeno za vršidbu žita“

Sīmōnovo katunište, „južna strana brda“, u gornjem dijelu Prisoja, po nekom dalekom pretku nosi ime

Stūdēnac, kamenica, „po tom udubljenju u kršu nosi ime“

Širīna, njiva, „dobila ime po tome što je za naše prilike to bio široki prostor“

Turānova stolica, iz doba Malonšića, „tu se okupljalo i odmaralo“

Ugāra, jara dolina, njive, loze, pašnjak, „tu se rano oralo, sunce bilo okrenuto“

Vâl, kamenjar, „kamen oblog oblika, ogroman, 10 metara u visini i širini“

Vēlōvine, njive, loze, pašnjak

Vučkāljevīcā ždrījelo, pregib puta, između Bijelog kamena i Kamenog mosta, „po starincu Vučku nosi ime, on je Turcima izdao Beka P. Sekulića“

Zēlengora, „prisojem brda i zimi zelena“

Đeđezi

(Đēđezi)

Etnici: Đēdezanīn, Đēdezānka. Ktetik: đēdeškī

„Đeđezi su staro naselje. Nastali su na teritoriji nekadašnjih Malonšića od kojih su, po svojoj prilici, dobili ime. Zahvatajući brdoviti prostor, naselje se razmjestilo oko uvala i dolova, tj. pri stranama brda i glavica. Najbliže obradive površine, uglavnom manje (’zgrade’), tretiraju se i koriste kao okućnice; namije-

njene su povrću, prvenstveno luku, krompiru i kupusu. Drugi dijelovi imanja, topografski predodređeni, pretežno su razbacani. Na bližim, obično terasiranim i podzidanim su vinogradi, kojima se poklanja najveća pažnja.“¹⁶

„Selo se vodom opskrbljuje iz jedne zajedničke, jedne bratstveničke i 11 privatnih bistijerni. Prva, zvana Pješčina, svojina je svih Bandića. Nalazi se pomeđu Ćedeza i Braćana, a izgrađena je početkom ovog vijeka. Druga je bratstva Martinovića, iz istog vremena.“¹⁷

„Kao i svi Bandići, selo je imalo komunice u Sađavcu i Siljevici. Prva je uglavnom korišćena u proljeće, dok ima nešto trave, a zatim druga, poglavito kao jesenovište. U objema su imali katu-ništa. Seoski odbor je svake pete godine, radi sječe lista, određivao parcele za svako domaćinstvo. Deblja stabla ili drva za prodaju ni-jesu se smjela brati. Prestupnike su kažnjavali kmetovi.“¹⁸

Informatori:

Jovan Joro Đuranović (71)

Zoran Vuković (56)

Sveto Vuković (74)

Branko Vuković (68)

Ādžòvo gûvno, okrugla poljana, „u imanje nasljednika Luke Perovog Vukovića“ (zetovi), tu se okupljali seljani

Bābīn grād, pećina sa zidinom, u središtu siljevičkog rejona, kameniti predio, tako nazvan po nekoj babi, koja je tu neko vrijeme živjela; tu su ostaci kamenja i pećina sa prirodnim vratima od kamena

Bēgòva lāzina, dvije-tri doline sa prodolima, „u imanje Zorana Vladovog Vukovića“

¹⁶ Pavle Radusinović, *op. cit.*, str. 365–366.

¹⁷ *Ibid.*, str. 366.

¹⁸ *Ibid.*, str. 366–367.

Bijelā grêda, monolitna stijena – klisura

Bõān (Bõvān), imanje potomaka Blagote Pavićevića, pored
Pješčine, udut, krševita strana

Bojānova plōča, kamen koji dominira nizom manjih dolina,
„prvo je bila Perišina, poznata po lijepom rodu kajsijsa,
grožđa i smokava, možda najljepša u Bandićima“

Bùkvice, kamenjar i siljevički udut

Bùkvičkā glavīca, razvršje Siljevice, po velikim bukvama
nosi ime, ima najviši siljevički položaj

Cikva, dolina, rupa

Cfñā strāna, zaravni i strane, „prema Donjem Zagaraču“

Ćèklīn dō, doline, šuma i katun

Ćèklina pečīna, „dobila ime po Ćeklinom dolu“

Dōčić, velika dolina Miša Mašovog Stanišića

Dōčići, manja dolina

Dòlovi, plodna dolina Sveta Dušanovog Vukovića

Drāgojev krš, kamenjar, „po nekom Dragoju“, gornate i
krševite strane

Drijēnāk, kamenjar, pašnjak, rupice

Dubòkā rùpa, rupa – vrtača, „duboka i strma, pa otuda i
takvo ime“

Dubrāva, zaravan

Duvanište, „dolina đe se sadio duvan“

Gavrilāča, dolina za obradu, „u imanje Barovića“, lijepe i
pitome zgrade, doline i poljane ograđene kamenim zidom

Gavrilāčkā glavīca, zaselak, „između njiva“

Gōlī òbēr, zaselak, „goletni kamenjar“, nosi ime po svom
prirodnom položaju i goletnom kamenjaru, većinom u
njegovom jajastom površju; pun murava čiji plod služi
za pečenje rakije i za prehranu stoke

Golubăĉa, dolina za obradu, „u imanje nasljednika Luke Perovog Vukovića“ (zetovi)

Gölŭbova rŭpa, „dobila ime po Golubu“

Grŏpa, zaselak, „ĉe se ranije držalo više sitne stoke“, vlaški naziv, nekoliko rala obradive zemlje, doline, rupe sa lozom i voćem

Gŭvno, „mjesto ĉe se vrše raŭ i pšenica, ljudi se tu okupljali i razgovarali“

Konăĉ pŏlje, dolina za obradu i poljana, „u imanje Branka Jolevog Vukovića“, a ime dobilo po „istezanju preĉe“

Konŏpljŭŝte, „dolina Boŭa Dragovog Vukovića“

Lăka, dio imanja sinova pokojnog Veska Lukinog Pavićevića, sa dolinama za obradu

Lăktŭje, dolina za obradu Martinovića, „njive u vidu lakta“

Malŕnza, strana juŭno od Zagaraĉa

Mălŭ đŏ, dolina, „manja po veliĉini“

Mŕĉubrŕŭŭje, kameniti paŝnjak

Mikăĉa, dolina

Mŭŭeva prŏĉŏ, zaravan, „ĉe se bere list – listoŝek u imanje sinova pokojnog Veska Lukinog Pavićevića“

Mŭŭevina, ĉetiri doline, jedna iznad druge „u imanje Pavićevića“

Nŭŭgule, njive, poljane, paŝnjak, ŝuma

Okrŭglica, manja dolina „okruglog oblika te se tako zove“

Őmanov đŏ, „ĉo nazvan tako po nekom Omanu“, pun loze i voća

Osŏjница, ubao, „ime dobilo po strani, strmini ĉe je ubao izvaĉen“

Pâtnje, zaselak, „patno, grubo i nepristupačno mjesto“

Pêkôva rûpa, vrtača, „dobila ime po vlasniku“

Pîtomî bostân, manja dolina dobrog kvaliteta, „đe se sadilo povrće, a ponajviše luk“

Plôčice, kamenjar i pašnjak, „nalik malim pločama“

Podôvi, manje doline

Pogànô ždrijelo, uzani prolaz, „teško tuda zimi proći“

Požlok, pašnjak, šuma, zabran

Prdeväre, zaselak, „ljudi se šalili i jedni drugima sprdali, pa otuda takav naziv“, pored njih ima poviše zgrada, dolina, rupa, pašnjaka sa dobrom i mješovitom šumom i listoberima; uspijeva i voće

Prôdô, poljana, manja ravna površina

Prökāplje, zaselak prema istoku, plodan, sa lijepim klačnim kućama i stočnim stajama i oborima, dvorištima sa murvama „đe se nalaze kuće Pavićevića i Stanišića, strme sadine, njive i doline, nazvan tako što tu prokap kiše počinje obično prije no u drugom bandićkom mjestu“

Prökāpskî dô, udubljenje, „loza okolo“

Prökāpskâ glavica, „glavica iznad Prokaplja“

Rāsādnîci, „mala dolina i listošeci gore, dio imanja Begovića“

Râstina, manja dolina za obradu

Rāzbòj, dolina

Rôg, dolina, „uska i krivudava, koja se sužava i slična je rogu“

Rûpe sîljèvičkē, zaselak, podnožje Siljevice, tako nazvane po čestim rupama; okolo kuća ima zgrada, dolinica i dolova, za sjenokose, a radne njive služe za gajenje umertina, raži, zelja, krtole; dobro mjesto za držanje koza

Rûpice, više manjih dolina jedna pored druge, loze, sjenokosi, nalaze se od zapada prema istoku, sa puno loze i voća

Sādīne, dio imanja dobrog kvaliteta „đe se uvijek nešto sadilo“
Šēdnīci, zorno mjesto, „đe su se okupljali mještani i pravili šednik“

Škřbina, brdo iznad kuće Martinovića, đeđeška branjevina i pašnjak

Tèt_kine rūpe, manje doline, „nose ime po nekoj staroj tetki“
Tròpskē glavīce, brdoviti predio
Tvrđōš, kamenito uzvišenje prema Zagaraču, zabran, kamenjar

Ūšēza, voda, katun, pašnjak, šumoviti predio, bajički katun – imovina, sa kolibama, stočnim torovima, vodom (ublom) za pojenje stoke; nekolicke radne doline i rupe za krtolu, badžolu i bijelo zelje

Vûčjī krš, kameniti i teško pristupačni predio
Vūkīčēv brījēg, zaselak, staro groblje i crkva, „nosi ime po nekom starincu Vukiću i starinačkoj crkvinu koja se na njemu nalazi; po predanju, crkva je bila posvećena Sv. Petki, što je znak da su je podizali starinci koji su tu slavu slavili“

Zbōrnīca, mjesto kod stare razrušene crkve, „tu se nekada sastajalo, pričalo“
Zeljevīšte, velika dolina za obradu, sinova pok. Janka Pekovog Stanišića

Živī mrāmōr, kamenita glavica, „izgleda kao provalija“

Mokanje
(Mokänje)

Etnici: Mokänjac, Mokänjka. Ktetik: mokänjski

Ime ovoga sela je starog porijekla, a u turskim defterima (zapisima) iz 1521. godine pominje se kao četvrta mahala Đeđeza.

„Naselje je prvobitno nastalo na teritoriji starih Malonšića, za koje prvi istorijski podatak potiče iz 1411. godine.

Reljef ni ovdje nije naklonjen lokaciji kuća, te samim tim ni ured- nijim dvorištima, pomoćnim objektima i okućnicama. Dvorišta su omanja, pretežno neravna i ukoliko su sa oborima, djelimično su ograđena. Pomoćne objekte sačinjavaju suvomeđe pojate, a najbliže obradive parcele su mahom ograđene zgrade. Pobliza imanja su najčešće pod vinovom lozom, poređanom ivicama podzidanih terasa, koje se takođe obrađuju. Kao i obično, i ovdje su oranice i livade bliže, a pasišta, šume i branjevine su znatno dalje.“¹⁹

Informatori:

Stevan Begović (75)

Jovan Joro Đuranović (71) Živko Sekulić (80)

Báčvica, mala dolina opkoljena velikim liticama u obliku bačve, kružne njivice, sa više lijepih i plodnih zgrada, poljanak, sa puno loze i drugog voća

Bânda, jedna strana brda, „kaže se čovjek je skrenuo u bandu, u stranu“

Barjăka ili **Brljăka**, stara voda u đeru na vrh Sađavca, „voda dubenica na Razvršju đe su Bandići pobadali barjak u bojevima sa Turcima“; sada je oronula i u njoj se brljaju divlja prasad

¹⁹ *Ibid.*, str. 381–382.

Bijelā Rudīna, zaselak, „uzvišenje đe su crkva i groblje“
Bôgāz, udolina obrasla gustom šumom, bespuće
Bōlānići, šuma i pašnjak
Branjevīna, dio imanja podalje od kuće „đe se čuvala stoka“

Cerovāče, dio imanja obrastao cerovinom
Cerōvā rūpa, dolina, „sa gustom cerovinom“
Cijēpāc, dolina dobrog kvaliteta podijeljena na dva ili više
djelova

Crkvīna, mjesto crkve i groblja
Crvēnā, dolina za obradu, „zemlja je crvenica i pogodna
samo za određene kulture – duvan“

Crvēnī ūbā, voda, „ubao Bandića, iznad sela Mokanja,
izdubljen u ranije doba“, ispod Grabovičkih rupa, dobio
ime po mjestu Crvenice; lijepo i kružno ozidan
klesanim kamenom sa lijepim stepenicama za iznos
vode

Cūce, lijepi udut listobera i pašnjak, prvo naselje novih
Bandića, sada „imanje Begovića, doselile se neke
mlađe generacije“, po precima iz Cuca dobili ime

Čūka, visoka kamenita glavica na kojoj počivaju orlovi
Čūmperov dō, do koji nosi ime „po nekom starincu“
Čūmperova glavica, glavica koja je bila „sjedište sela“

Džāda, stari put koji je išao od Bijele Rudine za Lješansku
nahiju

Glavica, manje uzvišenje u vidu glave ili glavica kupusa, luka
i sl.

Gomīlice, šumoviti pašnjak sa rupama

Grābovičkē rūpe, prostrani, gustom šumom obrasli kameniti
zaselak, „rupčage, šuma, kamenjar“ i valoviti udut
(prostor); nekoliko radnih dolina (krtola, bijelo zelje,

umertin, raž i dr.); uspijeva dobro loza „amerikanka“

Grošêza, zaselak, površje Mokanja, vjerovatno stari vlaški naziv nekadašnje guste šume koje i sada ima u ovom rejonu; mjesto dosta visoko i divljačno

Gröšeski kiljān, nepoznat kiljan između plemena, „po njemu se nekada dijelilo“

Gusarice, kamenjar i šuma, „ime nosi po starincima Gusarima, koji su se nekada tu doselili i živjeli“; tu su nekolike doline sa lozom, a okolo gusta mješovita šuma i pašnjaci; tu je i ruševina nekadašnje Crkve Svetog Luke za koju nije poznato ko je i kada podizao

Gûvno, zaravan u Mokanjima, „nekada se tu okupljalo“

Jāgnjila, poljanci, šuma, njive i kamenjar, lijepi udut, nosi ime po jagnjenju ovaca i jagnjadima

Jāgoda, dolina koja se obrađivala

Jovānōvīcā rūpe, šuma i pašnjak, na sjeverozapadnoj strani do đedeškog rejona, krševiti pašnjaci i listoberi sa mjestimičnim rupama za krtolu i bijelo zelje

Kāmeničkī dō, dolina, ime dobila „po kamenitom predjelu“

Klātnica, udubljenje u zemlji ograđeno kamenom u obliku kruga „đe se pekao kamen putem drveta i proizvodio klak“

Kōjòvina, imanje Begovića, „nosi ime po nekom Koju“

Kōjòva glavica, zaselak, pašnjak i kamenjar, bregovita glavica, lijepog izgleda; puna zanovijeti za ovce i koze; na istočnoj strani Mokanja

Kr̥mbus, zaselak, „rupčage, šuma i kamenjar pored Lješeve rupe, vrlo stari naziv mjesta, nešto obradive zemlje (zgrada i dolina), ispod kuća, sa lozom i nešto voća“

Lâka, zaselak, „među Velji krš i Goli ober“, sastavni dio zaseoka Pusterišta, ali je poviše udaljen, pa se smatra

posebnim zaseokom; ima nešto radne zemlje, loze i voća, sa dosta pašnjaka

Làzina, šumovita zaravan, „nastre se posječenom gorom koja se zapali i na taj način dobijemo plodno zemljište, jer je pepeo i gar plodan, i tu se uglavnom posije raž ili ječam“

Lišnikovište (Lisnište), mjesto na kome se sadijava list

Lištoćek gòre, branjevina obrasla jasenom čije se grane беру u jesen i suše radi spremanja zimnice za stoku

Lônci, manje doline u obliku lonca, opkoljene strmim brdom, odlično uspijeva krtola ili zelje; kamenjar, šuma i pašnjak

Lùčnjāk, dolina ograđena međom, „đe se sadio samo luk“

Ljěškī dō, njiva, pašnjak, „po lijeskama nosi ime“

Ljěšěva rùpa, zaselak, njive, loze, ljeskovine „po gori ljeskovini“, dosta veliko udubljenje obraslo zanovijetom i drugom gorom, između kamenitih i bregovitih i šumovitih strana; u sjeverozapadnoj strani ove rupe postoji tanka vodena žica (pištalina), koja u rupu otiče kad nastupe ljetnje suše

Maľina rùpa, vrtača, „po malinama ime dobila“, nekada dobra za pašu koza, jer je bilo dosta listobera, lista i brsti; za ovce i goveda slabiji pašnjak

Milàti bândićkī, prvo naselje predaka, sjeverno od komanskih Milata, jugozapadno od Mokanja; tu je sada puno starih zidina i razvaljenih kućišta starinaca i novih Bandića; naselje predaka rodonačelnika sadašnjih bandićkih domova i stanovnika

Mokànji, zaselak, središte sela, njive, loze, pašnjak, po broju domova najveći zaselak, nosi ime cijelog sela, ima najljepši izgled, sa talasastim bregovima, pitomim zgradama, dolinama, dolovima, poljancima; puno loze i voća

Mokànjskē kàmenice, prirodno udubljenje u kamenu „đe se

slivala voda koja je služila uglavnom za napajanje stoke“

Öbër, glavica, od čistog kamenjara, „ima ih uglavnom u Mokanje i Ćedeze“

Osôje, dio imanja, pašnjak „koji slabo grije sunce“

Osôjnica, stara voda u Siljevici ozidana kamenom bez klaka

Pelīnova glavīca, glavica obrasla pelinom

Pješčina, bandićka voda (pojilo), u njoj ima neka mala vodena žica koja samo ljeti presuši

Podölje, dolina, „važi za onu najplodniju, za sve vrste poljoprivrednih kultura“

Prīsoje, pašnjak, dio imanja, „ime dobilo što je okrenuto prema suncu“

Prkūsa, šumoviti pašnjak sa rupama, imanje Begovića, zapadno se postepeno uzdiže i razvija šumoviti i kameniti udut, a pruža se do istočnog podnožja Siljevice

Prīfina, dio imanja, lošeg kvaliteta, neobrađiva zemlja

Prödō, dio branjevine, „ovce se spuštaju niz prodo“

Pūsterīšta, zaselak, doline, pašnjak, kamenjar, zahvataju zapadnu stranu Mokanja, ispod Grabovičkih rupa; na istočnoj strani kuća su većinom radne zemlje i sjenokosi/poljane, poljanci i šumarci; puno loza i raznog voća koje dobro rodi iako je mjesto dosta visoko (oko 500 metara)

Stogovište, „mjesto đe se sadijeva sijeno“

Strmenica, kosa padina, okolo šuma, „čovjek se po njoj teško kreće zbog velikog nagiba“; zimi, kad padne snijeg, „služila je da se đeca bljuzgaju“

Sučeska, tjesnac, uski klanac

Šenokos, ravni dio imanja na kojem se kosi trava

Šenopādnō mjēsto, „đe se najduže zadržava snijeg“

Ševerūša (Šēverskā rūpa), dolina, „ime dobila po bratstvu Ševerušićima, koji su ovđe živjeli, pominju se krajem VII vijeka“

Škām, zaselak, „doline među crnim stijenama“, između ovog zaseoka i kuća postoje dobre doline sa lozom i drugim voćem

Štūla, šuma i pašnjak

Šumoplāndīšte, hrastova šuma, „đe je stado ovaca plandovalo“

Vèljā gomīla, gomila sa nabačom kamenja na vrhu jednog velikog brda, pored Crvenog ubla; formirano prije dolaska Slovena na ove prostore, a pretpostavlja se da je to obilježje za groblje

Vèljā rupa, „u šumi i kamenjaru“

Vòdnā glavīca, zaselak, „smješten kod Vodne rupe“, vodne rupe, pištaline, tako nazvane po vodnjikavom tlu

Vòdnō gūvno, poljana, „kraj Vodne rupe“

Vòdnā rūpa, velika dolina koja se nalazi u udubljenju, koju poplavi voda kad padnu velike kiše, okružena strmenom, pjeskovitom i šumovitom stranom

Vûčjī křši, kompleks crnih stijena, na sjeverozapadnoj strani, sa rupčagama i prodolima, ime dobili po nekadašnjem skrovištu vukova i drugog zvjerinja

Žābljā ūlica, ulica formirana između dvije doline koje se nalaze jedna blizu druge, ograđene visokim kamenim zidom – međom; „kada nađe žabu, domaćin je prebači preko međe na ulicu i zato se tako zove“

Milate bandićke
(Miläte bândiǰkē)

Etnici: Milăcanîn, Milăcânka. Ktetik: milătskî

Jedan dio teritorije Milata pripada Komanima, a drugi dio Bandićima. U bandićkim Milatama postoje dvije stare crkve. Jedna je stara nekoliko vjekova, a obnovljena je prije deset godina. Druga crkva je nažalost u ruševnom stanju, pa više liči na crkvište, tj. ostatke nekadašnje crkve. Prestalo je tako, pred ovim crkvama, da se sahranjuje više od sto godina. Tome je doprinijela izgradnja crkve na Bijeloj Rudini i crkve u Mugošinoj livadi. Inače, bitno je ovdje pomenuti da su preci svih Bandića sahranjivani pred ovim crkvama.

Danas, Milate bandićke liče na selo koje je prilično iseljeno, pa stoga ne čudi mali broj mikrotoponima do kojih smo došli radom na terenu.

Informator:

Jovan Joro Đuranović (71)

Bible, „mjesto đe se vadio kamen za obradu namijenjen crkvi na Bijeloj Rudini“

Crkvine, „mjesto na kome se nalazi stara crkvina – crkva“

Gusarića, „mjesto đe je nekad živjelo staro bratstvo Gusari“

Kulina Măkôvîcă, „staro kućište Dragutinovića, ogranka Makovića“

Prăšnića, „mjesto đe se za vrijeme Otomanske imperije proizvodio puščani prah“

Rûpa, dolina za obradu